

Cum se filosofeaza cu ciocanul (sau despre reforma efectuata cu barda)

Scris de av. Gheorghe PIPEREA | Data: 22.06.2022 11:26

1. Din cand in cand, unii pun mana stanga pe ciocan si, sub pretextul progresului, se apuca sa demoleze idoli, mituri, idei, valori si ratiuni. Cand pun mana dreapta pe barda, atunci o fac pentru a remodela prin cioplire chipul societatii si asemanarea omului obisnuit, caci nu „arata bine” asa cum l-a lasat Dumnezeu. Ideile, chiar si cele fundamentale, valorile perene, civilizatoare, credintele conservatoare, asezate de secole, le devin inutile si superflue manuiitorilor de ciocan si barda. La nevoie, lumea trebuie demolata, prin torpilarea pilonilor pe care se sustine, pentru a fi construita „mai bine”. Ce ramane dupa demolare este omul fara insusiri, gol pe dinauntru, adica o aparenta fara de esenta, o stare in care simturile subordoneaza ratiunea (sau chiar o evacueaza din om). Corpul omului devine, astfel, mai „valoros” decat intelectul sau si decat simtirea sa constienta. Corpul, astfel, se reifica, putand fi monetizat, fie in ansamblul sau, fie pe parti componente.

Profetic, Nietzsche spunea, acum mai bine de 130 de ani^[1]: „azi nu mai cunoastem mila fata de notiunea de «liber arbitru»: stim prea bine ce-i aceasta - tertipurul teologic cel mai dubios din cate exista, in scopul de a face ca omenirea sa devina «responsabila» in sensul ei, adica de a o face dependenta de sine...”.

Pentru progresism, liberul arbitru este un viciu, iar responsabilitatea - un concept de pasit. Dupa acest curent militant de actiune, sentimentul teologic de vina/pacat este deplorabil.

Daca regulile sunt elaborate de expertii in manuirea ciocanului, ele nu mai sunt perfectibile: ele sunt perfecte, de unde necesitatea supunerii^[2].

Societatea contemporana nu mai este o democratie reprezentativa (si, cu atat mai putin, o democratie directa), ci este o republica a expertilor, o democratie non-reprezentativa, un soi de totalitarism al elitelor auto-mandate. Pentru a nu ridica semne de intrebare, societatea contemporana simuleaza alegerile politice, mimand schimbarea si, uneori, tragerea la raspundere politica, etica sau juridica a „alesilor”. Este un simulacru de politica, unde sunt utilizati, pe post de perusi care au uitat zborul (intrucat au stat prea mult in colivie), un numar redus de „politicieni” inter-sanjabili si lipsiti de ideologie, si unde putinii cetateni care mai ies la vot opteaza pentru cine (cred) ca vor, dar din urna iese cine trebuie, de asta avand grija serviciile secrete si overlorzii totalitarismului digital.

Aparent, politica se schimba, dar politicile publice nu se schimba, fiind decise de statul profund al birocratiei, care a deprins prostul obicei de a externaliza sarcinile esentiale ale statului, pe bani publici, catre experti si consultanti.

Cel mai grav tip de outsourcing al acestor sarcini este cel practicat in privinta legilor si a jurisprudentei.

Legile si celelalte acte normative sunt arareori redactate de alesii poporului sau de institutiile publice care au acest obiect de activitate. Sarcina legiuitoare este delegata expertilor. Cand legile sunt cerute de popor, totul devine lupta si controversa si subiect de diabolizare in mass-media. Cand legile sunt impuse de entitatile posesoare de ciocan si barda, nimic din arsenalul de blocaj legislativ nu li se opune.

Jurisprudenta, atat ca linie directoare (cutuma judiciara), cat si ca interpretare oficiala obligatorie sau ca indrumare de practica unitara, se stabileste de expertii pe care sefii administrativi ai instantelor ii „consulta”. Puteti sa va edificati singuri verificand minutele de practica unitara emise periodic in ultimii 10 ani, cu ocazia reuniunilor celor 15 presedinti de curti de apel – aproape de fiecare data sunt aprobate „recomandarile” formatorilor INM, in ciuda unor firave opinii separate ale unor instante[3].

Problema majora a republicii expertilor este ca expertii gresesc, iar greselile lor au consecinte grave, care afecteaza mase mari de populatie, uneori ireversibil.

Am de dat doua exemple.

(i) Cele 4 coduri majore ale legislatiei Romaniei, care au fost adoptate in anul 2009, prin asumarea raspunderii guvernului in parlament (procedura constitutionala care elimina dezbaterea parlamentara si, mai ales, consultarea publica), au fost redactate de comisii de foarte respectabili experti in drept, inclusiv cadre didactice universitare. Proiectele au fost finantate, cel putin partial, de Banca Mondiala. Au iesit niste opere legislative perfectibile, cu greseli si omisiuni, unele dintre ele atat de grave incat au fost declarate neconstitutionale sau contrare CEDO si TFUE. Cele mai afectate au fost Codul penal si Codul de procedura penala – au fost gasite zeci de reglementari contrare cu Constitutia, iar acest lucru continua si azi. Recenta decizie a CCR de declarare a neconstitutionalitatii art.155 alin1 Cpen, referitoare la intreruperea prescriptiei raspunderii penale, a pus intreaga lume juridica pe jar, dar mai ales a inflammat opinia publica, determinand conflicte grave intre instante, incitarea la nerespectarea deciziilor CCR (venita chiar de la varful PICCJ ...), modificarea Codului penal prin ordonanta de urgenta (in conditiile in care, prin referendum, acest lucru a fost interzis, in 2019 ...). Si Codul civil si cel de procedura civila au fost afectate de vicii de neconstitutionalitate sau de contrarietatea cu CEDO ori cu Dreptul UE, dar mai grav este ca aceste doua coduri includ un experiment esuat din start – acela al integrarii dreptului comercial si a dreptului familiei in Codul civil, in conditiile in care reglementarile europene si internationale impun independenta acestora, ca ramuri distincte de drept. In plus, aceste coduri, desi noi si, in multe privinte, inovatoare si deschizatoare de drumuri, ignora babeste trendul contemporan al economiei comportamentale si al digitalizarii, care se transforma, pe zi ce trece, intr-o cupola sub care toata lumea este spionata, cauzand alteratii fundamentale ale consimtamantului la achizitie.

(ii) In perioada pandemiei, puterea legislativa a fost concesionata „expertilor” in-nu-se-stie-ce (ca experti in sanatare nu erau...), anonimi si anodini, care au condus societatea prin hotarari de guvern, prin ordonante militare, prin jurisprudenta impusa de birocratie, prin „stiri oficiale”, prin protocoale sanitare si prin experiente medicale sau psihologice derulate in masa asupra unei populatii manipulate prin frica. Ironic, toate cele 23 de hotarari de guvern care au prelungit starea de alerta (declarata initial prin hotarare de guvern, care a ocolit cenzura parlamentului) au fost declarate ilegale si anulate de justitie. Practic, din aceasta perspectiva, tara a fost condusa, timp de doi ani, prin faradelege si prin cutume administrative inatacabile, bazate pe opinia juridica a expertilor anonimi si anodini in-nu-se-stie-ce, care s-a transformat in necesitate – iata un tip contorsionat de expresie factica a vechiului dicton latin opinio juris sivae necessitatis... Evident, nimeni si nimic nu a putut misca expertii din pozitia decizionala avuta in pandemie, in ciuda cvasi-distrugerii economiei, a societatii si a psihicului cetateanului (mai ales, al copiilor). Evident, nicio raspundere nu a fost antrenata pentru cauzarea acestor prejudicii.

Dupa afirmatiile exaltate ale lui Nietzsche de acum 130 de ani, daca liberul arbitru, „tertipurul teologic al societatii conservatoare”, este eliminat, nu mai exista nici responsabilitate, iar imunitatea de raspundere impune si perpetuitatea expertilor (tehnocrati sau de tip outsourcing), cu corelativul imposibilitatii de schimbare.

Aceasta este stabilitatea clamata de manuiitorii de ciocan si barda si noua lume a omului nou, pentru edificarea careia trebuie sa acceptam demoloarea lumii noastre, „invechite”, pentru a fi reconstruita „mai bine”.

Asa-zisa siguranta ne este livrata in schimbul libertatii, care este inlocuita cu supunerea si stereotipul.

2. Dupa toate aparentele, saptamana care a trecut s-a votat, in Consiliul Facultatii de Drept din Bucuresti, modificarea programei analitice Pentru studiile de licenta, care ar urma sa intre in vigoare din anul 2023.

Spun „dupa toate aparentele” intrucat majoritatea cadrelor didactice – membri ai Consiliului cu o solida si indelungata experienta de predare^[4] au declarat nu numai ca programa nu s-a votat, nefiind intrunite conditiile de cvorum si prezenta necesare conform Cartei Universitare, dar ca au si votat contra acestei noi programe, care este gresita, nociva si contrara standardelor ARACIS. Cu toate acestea, decizia apare pe site-ul Facultatii ca fiind adoptata, iar retelele de socializare cuprind auto-felicitari ale reprezentantilor studentilor cu privire la faptul ca au votat si ca decizia este un „succes”. Este foarte probabil ca decizia va fi contestata.

Apparent, aceasta programa este intocmita de experti si a fost adoptata aproximativ la fel cum au fost adoptate cele 4 Coduri fundamentale, in anul 2009, adica prin asumarea raspunderii conducerii administrative a Facultatii in fata Consiliului si fara dezbatere publica. Nici atunci, nici acum, nu s-a depus motiune de cunzura, numai ca deciziile administrative pot fi atacate in contencios administrative, in timp ce codurile sunt inexpugnabile pe aceasta cale.

Decizia luata de Consiliul Facultatii de Drept in data de 16 iunie a.c. este gresita din multiple perspective: (i) in plan formal si procedural; (ii) pe fond; (iii) din perspectiva ofertei de invatamant si a viitorului profesiei de jurist; (iv) din perspectiva societatii contemporane, afectata de legalism si de viciile de concepie ale „republicii expertilor”.

Din punct de vedere formal si procedural, decizia este gresita intrucat:

- nu putea fi luata decat la initiativa departamentelor din cadrul facultatii (Drept privat, Drept public, Drept penal); initiativa a apartinut conducerii administrative a facultatii, care a impus un vot de forma si plin de vicii (inclusiv sub aspectul diferentelor semnificative intre listele de materii obligatorii si optionale „votate” in cele 3 departamente) in Consiliu, vot dat in conditiile convocarii intempestive, in plina sesiune, asupra unei ordini de zi incomplete (listele de discipline propuse nu au nici motivatii, nici continut pe fiecare disciplina sau „disciplina” in parte);

- decizia nu putea fi luata in conditiile in care multi titulari de disciplina au cerut scoaterea de pe ordinea de zi a propunerii, pe motiv ca, in primul rand, in urma cu un an, o propunere similara a fost respinsa si, in al doilea rand, propunerea nu este transparenta, nu este argumentata, nu este „acoperita” cu resurse umane etc.;

- propunerea relativa la „disciplinele” obligatorii incalca standardele ARACIS;

- propunerea a avut o geometrie variabila, in sensul ca s-a schimbat de la o zi la alta, atat intre sedintele celor trei departamente, cat si inainte si dupa sedinta Consiliului Facultatii; dovada impreciziei este data, mai ales, de faptul ca unele materii „scapate” sau insuficient precizate inca mai sufera, chiar si azi, modificari;

- votul s-a dat in conditiile unei bizare distinctii intre „discipline fundamentale” si discipline obligatorii (?!); de exemplu, asa-zisa disciplina „Garantiile” a fost considerata ... fundamentala, dar nu obligatorie, in conditiile in care legendara si esentiala disciplina Teoria generala a obligatiilor a fost desfiintata, prin segmentarea sa in cinci noi „discipline fundamentale” (?!); de precizat ca aceste „discipline fundamentale”, data fiind decizia discreționara a conducerii administrative a Facultatii, nu puteau fi taiate de pe lista, desi ... figurau pe lista...

Pe fond, decizia Consiliului este gresita, in primul rand, pentru ca opereaza o incredibila si inadmisibila faramitare a unor discipline traditionale, operatiune din care reies mai mult de 20 de discipline „noi”. De exemplu, Dreptul penal, partea generala, va avea ... doua parti generale. Iar Dreptul penal, partea speciala, va avea chiar 4 parti

speciale ... La fel si procedura penala, care va avea 5 parti, ceea ce inseamna, desigur, cel putin cinci semestre de studiu... Dreptul administrativ va avea si el trei „sezoane”, iar Procedura civila va avea 4 sezoane (Procedura civila I-III, plus Drept executional) si un spin-off (Organizarea si etica profesiilor juridice). Dreptul civil se segmenteaza in nu mai putin de 11 sezoane, devenind un adevarat Game of Thrones al Facultatii de Drept din Bucuresti. Vom avea, din 2023: Actul juridic civil I-II, Faptul civil, Dinamica obligatiilor, Drepturi reale, Persoane, Contracte speciale I-III, Succesiuni si Liberalitati I-II. Interesant este ca Dreptul civil va avea si doua spin – off – uri (Dreptul familiei si Introducere in dreptul proprietatii intelectuale) si chiar si un prequel (Introducere in dreptul civil) ... Atrag atentia ca aici nu sunt incluse cursurile optionale si nici cursurile de la master (profesional sau de cercetare).

In al doilea rand, noua programa antreneaza o incredibila confuzie terminologica. In locul unor concepte clare, cunoscute intuitiv de juristi si, deci, relativ usor de explicat studentilor, profesionistilor dreptului si chiar opiniei publice, cum ar fi Teoria generala a obligatiilor, care este abandonata (in ciuda unei istorii de peste 150 de ani in care cartile fundamentale de Drept civil sunt intitulate „Teoria generala a obligatiilor”), se introduc termeni aducatori de confuzie (faptul civil ...) sau indicatori numerici (actul juridic I-II, procedura penala I-V), inapoi a defini conceptul si ramura de Drept careia ii dau numele.

In al treilea rand, programa este total anacronica. Nicio intentie de reforma reala nu transpare din acest document, ci numai intentia autorilor de a labarta la infinit disciplinele obligatorii pentru examenele de acces in profesiile juridice, adica civilul, penalul si procedura civila sau penala. Nimic care sa incerce adaptarea procesului nostru de invatamant juridic la evolutiile lumii de azi si, mai ales, la realitatile Dreptului Uniunii Europene, care pune din ce in ce mai des accentul pe legislatia de protectie, ca urmare a abuzului de putere economica sau administrativa. Totul pentru extinderea cat mai vasta a competentelor autorilor codurilor din 2009, aceleasi opera magna care au fost atat de frecvent si grav afectate de vicii de constitutionalitate si de contrarietatea cu CEDO sai cu Dreptul UE incat presa de specialitate le-a denumit „codurile – svaiter”. Nu este o programa pentru public, ci pentru sistemul de amicitii si complezente din domeniu.

In al patrulea rand, programa pune un accent excesiv asupra procedurilor, adica a proceselor (civil, penal, fiscal, administrativ), in ciuda faptul ca dreptul, in principiu, si mai ales dreptul comercial, este un organizator al pacii sociale, iar nu un motiv de conflict. Adresabilitatea acestui excesiv program de formare a justitiarilor este limitata, ceea ce face ca efortul de a largi prin faramitare cele 4 domenii „clasice” ale dreptului sa fie disproportionat. Pe de alta parte, mesajul pentru public este gresit – la Facultatea de Drept nu pregatim soldati, ci organizatori ai pacii sociale. Lupta pentru Drept este pentru situatiile exceptionale, dictatura si totalitarism, iar nu Pentru vremurile normale.

In alta ordine de idei, **din perspectiva provocarilor societatii contemporane**, programa este total inadecvata si anacronica. Lumea de azi nu mai agreeaza legalismul, adica aplicarea talibanica a dreptului pozitiv (dreptul in vigoare pe un anumit teritoriu geografic), intrucat s-a putut observa ca dreptul pozitiv poate fi compus din reglementari ilegitime, poate favoriza dublul standard (o lege/o interpretare a legii pentru privilegiati si o alta lege/interpretare a legii pentru oamenii de rand, mult mai severa si mai prolixa), poate andosa abuzul de putere economica sau administrava ori practici comerciale sau sanitare incorecte si, alaturi de alte legi ilegitime, poate semnifica cea mai mare nedreptate (summum jus, suma injusta). Lumea de azi nu mai poate considera corecta imunitatea de raspundere a elitelor auto-mandate, care isi fabrica suportii ai impunitatii prin lege, si nici imuabilitatea expertilor (tehnocrati sau desemnati prin outsourcing). Lumea de azi are nevoie de un suport in Drept si in Echitate in incercarea de a face fata captivitatii, supra-indatorarii, obligatiilor fiscale fara acoperire si rezultat benefic societatii etc.

In fine, **din perspectiva ofertei de invatamant si a viitorului profesiilor juridice**, Facultatea de Drept din Bucuresti, prima facultate a tarii, trebuie sa fie lider in efortul constant si sustinut de a proba ca educatia, actul de invatamant, nu sunt demersuri cronofage, bugetofage si inutile, iar ca profesia de jurist este meritorie si dezirabila. Un procent de doar 18% dintre absolventii de studii juridice isi gasesc un loc de munca sau o ocupatie conforma cu aceasta pregatire, ceea ce este atat rezultatul scaderii interesului elevilor pentru efortul de a se (auto)educa si de a face ceva important in viata, cat si rezultatul degradarii continue a educatiei la nivel national. Avand in vedere, pe de alta parte, demersurile tot mai insistente si iresponsabile de digitalizare a invatamantului si a justitiei, exista riscul ca profesia de jurist sa dispara. Singurul scut uman contra totalitarismului si a nedreptatii este avocatul, juristul in general. Singurul scut in fata riscului extinctiei profesiilor juridice este o oferta de invatamant logica, adaptata vremii si cerintelor lumii de azi, flexibila, generatoare de entuziasm al cercetarii si al pregatirii de a trai ca jurist intr-o lume a regresului cognitiv, a libertatii tranzactionate pe „siguranta” si a inegalitatii de sanse.

3. In data de 6 iunie 2021 am trimis presedintelui UNBR, decanului Baroului Bucuresti si directorului INPPA mesajul de mai jos:

„In calitate de titular al cursului de drept comercial (anul III) si al cursurilor de protectia consumatorilor (anul IV, optional) si de proceduri de insolventa (anul V, master dreptul afacerilor), am trimis Departamentului de Drept privat al Facultatii de Drept din cadrul Universitatii din Bucuresti mesajul de mai jos, continand o propunere de reforma a sistemului de examinare in cadrul licentei. Acelasi mesaj l-am trimis si colegilor de la 3 dintre celelalte 5 Facultati de Drept din Hexagon.

Va supun atentiei *propunerea de reforma a sistemului de examinare pentru admiterea in profesia de avocat si pentru definitivat*, prin includerea (fie separat, fie integrat in disciplinele Drept civil si Drept procesual civil) de subiecte si spete de Drept comercial. Precizez ca, pana in 2011 (cel putin la cunostinta mea), dreptul comercial era disciplina de examinare la definitivatul in profesie.

„Cele de mai jos reprezinta o *propunere de reforma a examenului de licenta*, menita a adapta din mers oferta noastra educationala la cerintele tot mai numeroase ale pietei muncii profesiilor juridice si a ridica nivelul de pregatire a studentilor la unele materii care fac parte din curricula facultatii noastre.

Propunerea vizeaza *introducerea in continutul examenelor de licenta la drept civil si drept procesual civil a unor teme si subiecte care fac obiectul cursurilor de drept comercial*, teme pe care facultatea noastra le deruleaza pe parcursul anului III (drept comercial - disciplina general, obligatorie), al anului IV (concurenta comerciala, insolventa, protectia consumatorilor – discipline optionale) si al anului V (dreptul afacerilor - master).

Justificarea practica a unei asemenea masuri este evidenta, dar poate fi sustinuta cu aceste cateva argumente irefutabile:

-un volum foarte ridicat de activitate profesionala juridica este dedicata dreptului comercial;

-activitatea practica dedicata unor institutii clasice ale dreptului civil – cum ar fi proprietatea simplilor particulari, contractele intre simpli particulari, succesiunile, persoana juridica fara scop lucrativ, teoria generala a obligatiilor aplicabila simplilor particulari (care, deci, nu releva activitatea unei intreprinderi sau prezenta in cadrul raportului juridic concret a unui profesionist) nu reprezinta decat o fractiune redusa in raport de volumul de activitate juridica determinata de activitatea profesionistilor, in special a comerciantilor;

-litigiile, de asemenea, reprezinta o mica parte din ceea ce inseamna profesia juridica in raport de activitatea comerciala, ponderea majora fiind data de consultanta, negociere, adaptarea contractelor si chiar evitarea proceselor, prin tehnici de preventie sau de tratament alternativ al disputelor;

-activitatea juridica in domeniul penal este insignifianta ca volum in raport de practica dreptului comercial.

Important de reliefat este, de asemenea, ca dreptul comercial patrunde in domenii teoretic distincte ale dreptului, cum ar fi fiscalitatea, contractele administrative, dreptul penal al afacerilor etc., creand *domenii de frontiera a dreptului*, care nu pot fi tratate, mai ales in practica, strict din perspectiva dreptului civil, a dreptului penal si a celor doua proceduri, civila sau penala.

Mai mult chiar, sunt domenii emergente ale dreptului, cum ar fi insolventa, protectia consumatorilor si concurenta, care au un adevarat caracter integrator al unui numar mare de reglementari, cu sau fara tangenta cu dreptul civil, procesual civil sau penal – sub acesti determinati se creaza un volum consistent de reguli specifice care, fie sunt imprumutate, fie modifica reguli obisnuite din dreptul administrativ si dreptul fiscal ori, dupa caz, implementeaza Dreptul Uniunii Europene in dreptul intern al Romaniei, ceea ce face cvasi-imposibil demersul de fixare in tiparul de tip alb-negru al dreptului civil in raport de dreptul penal, al dreptului privat in raport de dreptul public, al dreptului substantial in raport de dreptul procesuale etc.

Cu toate acestea, studentul nu depune eforturi sustinute in facultate pentru insusirea acestui tip de materie prezenta in curricula universitara. Mai mult chiar, examenele de acces sau de definitivat in profesie ignora aproape in totalitate dreptul comercial. De aici consecinta inadmisibila pentru Facultatea de Drept din Bucuresti, cea mai importanta din tara, ca absolventii nostri sunt nevoiti sa invete dreptul comercial in practica, pe sarite, improvizat,

fara baze teoretice solide.

Trebuie sa recunoastem ca stilul utilitarist in care societatea ii invata pe cei mai tineri membri ai sai sa traiasca a creat „modelul” unui student care nu se preocupa decat de domeniul strict al materiei pe care trebuie sa o stie (de cele mai multe ori, mecanic) pentru a trece niste examene, asa cum sunt licenta sau examenele de acces si definitivat in profesie. Asa ca studentul utilitarist (nu ma refer la elite, desigur) nu se va preocupa si nu va depune eforturi pentru aceste discipline, ceea ce il predestineaza deprinderii lautaresti a acestor materii. Din pacate, nici pregatirea profesionala continua nu reuseste (mai precis, nu isi propune) sa depaseasca acest inconvenient.

Asadar, pentru ca interesul studentului pentru acest tip de drept (pe care, oricum, va trebui sa il deprinda, cumva, in practica) sa fie *resuscitat*, singura solutie este (re)introducerea dreptului comercial la licenta, ca disciplina obligatorie.

In final, fac *doua precizari*:

-in conditiile unui Cod civil care este impanat cu referinte la profesionist si la intreprinderea sa, ale unei legislatii penale din ce in ce mai legate de activitatile economice si ale unei proceduri civile din ce in ce mai specializate (in chestiuni cum ar fi insolventa, protectia consumatorilor, concurenta sau societatile), nu este nici logic, nici principial justificat ca la examenul de licenta sa se nu verifice cunostintele absolventilor referitoare la profesionist si intreprinderea sa, la persoanele juridice care au calitatea de profesionist/comerciant (cum ar fi societatile reglementate de Legea nr.31/1990), la insolventa, la grupurile de contracte, la contractele comerciale speciale sau nenumite, la titlurile comerciale de valoare si la instrumentele financiare sau la dinamica obligatiilor comerciale si la raspunderea civila delictuala a comerciantului;

-la originea examenelor de licenta (anii 1994-1996), dreptul comercial era disciplina obligatorie; la alegerea absolventilor, pot deveni discipline optionale de licenta dreptul administrativ si fiscal, dreptul muncii si protectiei sociale si/sau Dreptul Uniunii Europene (inclusiv partea privitoare la drepturile fundamentale)”.

Precizez ca un mesaj similar a fost trimis, la acea epoca, si directorului INM.

In acelasi an 2021, conducerea administrativa a Facultatii de Drept din Bucuresti lansat proiect de reforma a programei studiilor de licenta si a cursurilor de masterat profesional sau de cercetare. Desi, impreuna cu colegii de la disciplinele Drept comercial si Dreptul comertului international/Drept international privat, am propus mai multe solutii de imbunatatire/imbogatire/adaptare la cotidian a programei studiilor de licenta, acestea au fost aproape complet ignorate. Iata acum motivul acestei atitudini de ignorare: altceva, „mai bun”, era in pregatire.

[1] *Amurgul idolilor sau Cum sa filosofezi cu ciocanul.*

[2] Islam inseamna literalmente supunere, iar evlavia are un sens similar. Aceste concepte sunt pur teologice. E sarcastic, in conditiile in care progresul se fundeaza pe stiinta si refuza ideologic orice urma de credinta si religie.

[3] *O foarte mare problema generata de acest sistem de outsourcing este deficitul de independenta si de impartialitate ale magistratilor. Pe de alta parte, aproape toate pozitiile de conducere administrativa si o mare parte dintre locurile din instantele supreme sau europene sunt ocupate de magistrati cu diplome sau cu certificate de „buna purtare” emise de un nucleu de ONG-uri militante, ale caror filosofie si „arta” demolator-constructiva se face cu ciocanul de expert si cu barda de consultant. In fine, este foarte probabil ca, in curand, aceasta lume nu va mai avea nevoie de avocati, de magistrati si de alte profesii juridice, intrucat outsourcing-ul in favoarea expertilor si consultantilor va face treptat trecerea la utilizarea pe scara larga a aplicatiilor si a algoritmilor, adica la digitalizarea completa a actului de justitie. Aplicatia/algoritmul/masina de invatat/masina de judecat nu are nuante, nu are emotii, nu are atribute umane. Ciocanul judecatorului digital si barda avocatului – aplicatie vor edicta supunerea. Din acel moment, vom fi facut cunostinta cu realitatea acuta a unei replici din serialul de fictiune Star*

Trek: resistance is futile.

[4] Precizez ca nu fac parte din Consiliu, iar cele spuse in prezentul articol se bazeaza pe deciziile publicate pe site-ul Facultatii.